

Znak:
KD.5140.6.6.2024

Data:
2024-04-08

Obiekt: krajobraz kulturowy pola bitwy pod Komarowem z 31 sierpnia 1920 r. - położony w obrębach ewidencyjnych: Kolonia Cześniki (gm. Sitno) oraz Wolica Śniatycka i Antoniówka Komarowska (gm. Komarów Osada) w powiecie zamojskim

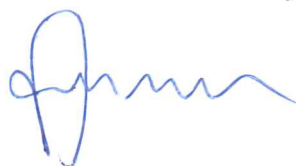
Sprawa: postępowanie administracyjne w sprawie wpisu do rejestru zabytków nieruchomości woj. lubelskiego w związku z wnioskiem organizacji społecznej

POSTANOWIENIE

Działając na podstawie art. 10.§1, art. 31.§1 pkt 1 i 2 oraz §2, art. 61.§1 i §4, art. 123, art. 124 ustawy z 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2023 r., poz. 775 ze zm.), w związku z art. 89 ust. 2, art. 91 ust. 4 pkt 3 i 4, oraz art. 3 pkt. 14, art. 6 ust. 1 pkt 1 lit. a, art. 9 ust. 1 ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r., poz. 840 ze zm.), po rozpatrzeniu dwóch złożonych jednocześnie wniosków z datą 28 grudnia 2023 r., przez Pana Prezesa Tomasza Dudka i Pana Sekretarza Roberta Kowalskiego, reprezentujących Stowarzyszenie „Bitwa pod Komarowem” z siedzibą w miejscowości Krzywystok Kolonia 15, 22-435 Komarów-Osada (data wpływu do kancelarii WUOZ w Lublinie: 11 stycznia 2024 r.), po uzupełnieniu złożonego żądania o wszczęcie postępowania na wniosek organizacji społecznej - pismem z datą 28 stycznia 2024 r. (data wpływu do kancelarii WUOZ w Lublinie: 1 lutego 2024 r.),

Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków postanawia

1. **wszczęć postępowanie administracyjne** w sprawie wpisu do rejestru zabytków województwa lubelskiego krajobrazu kulturowego pola bitwy pod Komarowem z 31 sierpnia 1920 r., tj. obszaru w granicach oznaczonych na szkicu stanowiącym integralną część opinii eksperckiej Narodowego Instytutu Dziedzictwa z 28 września 2020 r., znak: DSK.5111.13.2020.EP (kopia w załączeniu – zał. 1), który obejmuje nieruchomości zarejestrowane w ewidencji gruntów i budynków powiatu zamojskiego jako niżej wymienione działki, położone w obrębach ewidencyjnych:
 - **Kolonia Cześniki (gm. Sitno), id. działek:** 062009_2.0003.251 (część), 062009_2.0003.252, 062009_2.0003.253, 062009_2.0003.254, 062009_2.0003.255, 062009_2.0003.256, 062009_2.0003.257, 062009_2.0003.258, 062009_2.0003.259, 062009_2.0003.260, 062009_2.0003.261, 062009_2.0003.262, 062009_2.0003.263 (część), 062009_2.0003.274, 062009_2.0003.292 (część), 062009_2.0003.293, 062009_2.0003.294, 062009_2.0003.295, 062009_2.0003.297, 062009_2.0003.298, 062009_2.0003.299/1, 062009_2.0003.299/2, 062009_2.0003.320 (część), 062009_2.0003.393, 062009_2.0003.394,
 - **Wolica Śniatycka (gm. Komarów Osada), id. działek:** 062003_2.0024.31 (część), 062003_2.0024.58/1, 062003_2.0024.58/2, 062003_2.0024.58/3, 062003_2.0024.59, 062003_2.0024.60, 062003_2.0024.61, 062003_2.0024.62/1, 062003_2.0024.62/2, 062003_2.0024.63, 062003_2.0024.64, 062003_2.0024.65, 062003_2.0024.66, 062003_2.0024.67, 062003_2.0024.68, 062003_2.0024.69, 062003_2.0024.70, 062003_2.0024.71, 062003_2.0024.72, 062003_2.0024.73/1, 062003_2.0024.73/2, 062003_2.0024.74, 062003_2.0024.75, 062003_2.0024.76, 062003_2.0024.77, 062003_2.0024.78, 062003_2.0024.79, 062003_2.0024.80, 062003_2.0024.81/1,

062003_2.0024.81/2,	062003_2.0024.100/1,	062003_2.0024.100/2,
062003_2.0024.101/1,	062003_2.0024.101/2,	062003_2.0024.102/1,
062003_2.0024.102/2,	062003_2.0024.103/1,	062003_2.0024.103/2,
062003_2.0024.104/1,	062003_2.0024.104/2,	062003_2.0024.105/1,
062003_2.0024.105/2,	062003_2.0024.106/1,	062003_2.0024.106/2,
062003_2.0024.107/3,	062003_2.0024.107/4,	062003_2.0024.107/5,
062003_2.0024.107/6,	062003_2.0024.108/1,	062003_2.0024.108/1,
062003_2.0024.109/1,	062003_2.0024.109/2,	062003_2.0024.110/1,
062003_2.0024.110/2,	062003_2.0024.111/1,	062003_2.0024.111/2,
062003_2.0024.112/3,	062003_2.0024.112/4,	062003_2.0024.112/5,
062003_2.0024.112/6,	062003_2.0024.113,	062003_2.0024.114/1,
062003_2.0024.115,	062003_2.0024.116/1,	062003_2.0024.116/2,
062003_2.0024.117/1,	062003_2.0024.117/2,	062003_2.0024.118/2,
062003_2.0024.118/3,	062003_2.0024.118/4,	062003_2.0024.119/1,
062003_2.0024.119/2,	062003_2.0024.120/1,	062003_2.0024.120/2,
062003_2.0024.121/1,	062003_2.0024.121/2,	062003_2.0024.122 (część),
062003_2.0024.123,	062003_2.0024.124,	062003_2.0024.125/1,
062003_2.0024.125/2,	062003_2.0024.126/1,	062003_2.0024.126/2,
062003_2.0024.127/1,	062003_2.0024.127/2,	062003_2.0024.128/1,
062003_2.0024.128/2,	062003_2.0024.129,	062003_2.0024.130,
062003_2.0024.131,	062003_2.0024.132/1,	062003_2.0024.132/2,
062003_2.0024.133,	062003_2.0024.134,	062003_2.0024.135,
062003_2.0024.136,	062003_2.0024.137,	062003_2.0024.138,
062003_2.0024.139,	062003_2.0024.140,	062003_2.0024.141/1,
062003_2.0024.141/2,	062003_2.0024.142/1,	062003_2.0024.142/2,
062003_2.0024.143,	062003_2.0024.144,	062003_2.0024.145,
062003_2.0024.146,	062003_2.0024.147,	062003_2.0024.148,
062003_2.0024.149,	062003_2.0024.150,	062003_2.0024.151,
062003_2.0024.152,	062003_2.0024.153,	062003_2.0024.154,
062003_2.0024.155,	062003_2.0024.156,	062003_2.0024.157,
062003_2.0024.158,	062003_2.0024.159,	062003_2.0024.160,
062003_2.0024.161,	062003_2.0024.162,	062003_2.0024.163,
062003_2.0024.164,	062003_2.0024.165/1,	062003_2.0024.165/2,
062003_2.0024.166,	062003_2.0024.167,	062003_2.0024.168,
062003_2.0024.169,	062003_2.0024.170,	062003_2.0024.171,
062003_2.0024.172,	062003_2.0024.173,	062003_2.0024.174,
062003_2.0024.175,	062003_2.0024.176,	062003_2.0024.177,
062003_2.0024.185,	062003_2.0024.186/1,	062003_2.0024.186/2,
062003_2.0024.187/1,	062003_2.0024.187/2,	062003_2.0024.188/1,
062003_2.0024.188/2,	062003_2.0024.189/1,	062003_2.0024.189/2,
062003_2.0024.190/1,	062003_2.0024.190/2,	062003_2.0024.191/1,
062003_2.0024.191/2,	062003_2.0024.192/1,	062003_2.0024.192/2,
062003_2.0024.194/1,	062003_2.0024.194/2,	062003_2.0024.195/1,
062003_2.0024.195/2,	062003_2.0024.196/3,	062003_2.0024.196/4,
062003_2.0024.196/6,	062003_2.0024.196/5,	062003_2.0024.197/1,
062003_2.0024.197/2,	062003_2.0024.198/1,	062003_2.0024.198/2,
062003_2.0024.199/1,	062003_2.0024.199/2,	062003_2.0024.200/1,
062003_2.0024.200/2,	062003_2.0024.201/1,	062003_2.0024.201/2,
062003_2.0024.202/3,	062003_2.0024.202/4,	062003_2.0024.202/5,
062003_2.0024.202/6,	062003_2.0024.203/1,	062003_2.0024.203/2,
062003_2.0024.204/1,	062003_2.0024.204/2,	062003_2.0024.205/1,
062003_2.0024.205/2,	062003_2.0024.206/1,	062003_2.0024.206/2,
062003_2.0024.207/1,	062003_2.0024.207/2,	062003_2.0024.208/1,
062003_2.0024.208/2,		

062003_2.0024.209/1, 062003_2.0024.209/2, 062003_2.0024.210/1,
 062003_2.0024.210/2 (część), 062003_2.0024.211/2, 062003_2.0024.212/3,
 062003_2.0024.212/5, 062003_2.0024.212/6, 062003_2.0024.212/7,
 062003_2.0024.212/8, 062003_2.0024.213, 062003_2.0024.214, 062003_2.0024.215,
 062003_2.0024.216, 062003_2.0024.217/1, 062003_2.0024.217/2, 062003_2.0024.218,
 062003_2.0024.219, 062003_2.0024.220, 062003_2.0024.221, 062003_2.0024.222,
 062003_2.0024.223, 062003_2.0024.224, 062003_2.0024.225, 062003_2.0024.226,
 062003_2.0024.227, 062003_2.0024.228, 062003_2.0024.229, 062003_2.0024.230,
 062003_2.0024.231, 062003_2.0024.232, 062003_2.0024.233, 062003_2.0024.254,
 062003_2.0024.255, 062003_2.0024.256, 062003_2.0024.257, 062003_2.0024.258,
 062003_2.0024.259, 062003_2.0024.260, 062003_2.0024.261, 062003_2.0024.262,
 062003_2.0024.263, 062003_2.0024.264, 062003_2.0024.265, 062003_2.0024.266,
 062003_2.0024.267/1, 062003_2.0024.267/2, 062003_2.0024.268, 062003_2.0024.269,
 062003_2.0024.270, 062003_2.0024.271, 062003_2.0024.272, 062003_2.0024.273,
 062003_2.0024.274/1, 062003_2.0024.274/3, 062003_2.0024.274/4,
 062003_2.0024.274/5, 062003_2.0024.275, 062003_2.0024.276, 062003_2.0024.277,
 062003_2.0024.278, 062003_2.0024.279/1, 062003_2.0024.279/3, 062003_2.0024.279/4,
 062003_2.0024.280, 062003_2.0024.281/1, 062003_2.0024.281/2, 062003_2.0024.282,
 062003_2.0024.283, 062003_2.0024.284, 062003_2.0024.285, 062003_2.0024.286,
 062003_2.0024.287, 062003_2.0024.288, 062003_2.0024.289/1, 062003_2.0024.289/2,
 062003_2.0024.290, 062003_2.0024.291, 062003_2.0024.292, 062003_2.0024.293,
 062003_2.0024.294, 062003_2.0024.295, 062003_2.0024.296 (część),
 062003_2.0024.315, 062003_2.0024.327, 062003_2.0024.328/1, 062003_2.0024.329/1,
 062003_2.0024.455 (część), 062003_2.0024.456, 062003_2.0024.464,
 062003_2.0024.465, 062003_2.0024.466, 062003_2.0024.467/1, 062003_2.0024.467/2,
 - **Antoniówka Komarowska (gm. Komarów Osada), id. działek:** 062009_2.0001.9
 (część), 062009_2.0001.26, 062009_2.0001.37, 062009_2.0001.77, 062009_2.0001.78,
 062003_2.0001.79/1, 062003_2.0001.79/2, 062009_2.0001.80, 062009_2.0001.81,
 062009_2.0001.82, 062009_2.0001.83, 062009_2.0001.84, 062009_2.0001.85,
 062009_2.0001.86, 062009_2.0001.87, 062009_2.0001.88, 062009_2.0001.89,
 062009_2.0001.90, 062009_2.0001.91, 062009_2.0001.92, 062009_2.0001.93,
 062009_2.0001.94, 062009_2.0001.95, 062009_2.0001.96, 062009_2.0001.97,
 062009_2.0001.98, 062009_2.0001.99, 062009_2.0001.100, 062009_2.0001.101,
 062009_2.0001.102, 062003_2.0001.103, 062003_2.0001.104, 062003_2.0001.105,
 062003_2.0001.106, 062003_2.0001.107, 062003_2.0001.108, 062009_2.0001.130,
 062009_2.0001.136, 062009_2.0001.139, 062009_2.0001.140, 062009_2.0001.141,
 062003_2.0001.143, 062003_2.0001.144, 062003_2.0001.145/1, 062003_2.0001.145/2,
 062009_2.0001.146/1, 062003_2.0001.147/1, 062003_2.0001.148, 062003_2.0001.149/1,
 062003_2.0001.149/2, 062003_2.0001.150, 062003_2.0001.151, 062003_2.0001.152,
 062009_2.0001.153, 062003_2.0001.154, 062003_2.0001.155, 062003_2.0001.156,
 062003_2.0001.157, 062003_2.0001.158, 062003_2.0001.159, 062003_2.0001.160/1,
 062003_2.0001.160/2, 062003_2.0001.161, 062003_2.0001.162, 062009_2.0001.163,
 062009_2.0001.164, 062003_2.0001.165/1, 062003_2.0001.165/2, 062003_2.0001.166,
 062003_2.0001.167, 062003_2.0001.168, 062003_2.0001.169, 062009_2.0001.196,
 062003_2.0001.201, 062003_2.0001.202, 062003_2.0001.203/1, 062003_2.0001.203/2,
 062003_2.0001.203/3, 062003_2.0001.203/4, 062003_2.0001.203/5,
 062003_2.0001.203/6, 062003_2.0001.203/7, 062003_2.0001.203/8,
 062003_2.0001.203/9, 062003_2.0001.203/10, 062003_2.0001.203/11,

062003_2.0001.203/12, 062003_2.0001.204, 062003_2.0001.205, 062003_2.0001.206, 062003_2.0001.207, 062003_2.0001.208, 062003_2.0001.209/1, 062003_2.0001.209/2, 062003_2.0001.210, 062003_2.0001.211, 062003_2.0001.212, 062003_2.0001.213, 062003_2.0001.214, 062003_2.0001.215, 062003_2.0001.216, 062003_2.0001.217, 062003_2.0001.218, 062003_2.0001.219, 062003_2.0001.220, 062003_2.0001.221, 062003_2.0001.222, 062003_2.0001.223, 062009_2.0001.224, 062003_2.0001.225/1, 062003_2.0001.225/2, 062003_2.0001.226/1, 062003_2.0001.226/2, 062003_2.0001.227, 062003_2.0001.228, 062003_2.0001.229, 062003_2.0001.230, 062009_2.0001.244, 062009_2.0001.245, 062009_2.0001.246, 062003_2.0001.248, 062003_2.0001.249, 062003_2.0001.250, 062003_2.0001.251, 062003_2.0001.252, 062003_2.0001.253, 062003_2.0001.254/1, 062003_2.0001.254/2, 062003_2.0001.255, 062003_2.0001.256, 062003_2.0001.257, 062003_2.0001.258, 062009_2.0001.259, 062003_2.0001.260, 062003_2.0001.261, 062003_2.0001.262, 062003_2.0001.263, 062003_2.0001.264, 062003_2.0001.265, 062003_2.0001.266, 062009_2.0001.267 (część), 062003_2.0001.268/1, 062003_2.0001.268/2, 062003_2.0001.269, 062003_2.0001.270, 062003_2.0001.271, 062003_2.0001.272, 062009_2.0001.290, 062009_2.0001.291, 062009_2.0001.292, 062009_2.0001.293, 062003_2.0001.374, 062009_2.0003.373, 062003_2.0001.813;

2. **dopuszczyć** Stowarzyszenie „Bitwa pod Komarowem” z siedzibą w miejscowości Krzywystok Kolonia 15, 22-435 Komarów-Osada (będące również stroną niniejszego postępowania w odniesieniu do wskazanej powyżej nieruchomości oznaczonej nr id.: 062003_2.2024.126/1, która stanowi integralną część krajobrazu kulturowego pola bitwy pod Komarowem z 31 sierpnia 1920 r.), **do udziału na prawach strony w postępowaniu administracyjnym** w sprawie wpisania do rejestru zabytków województwa lubelskiego całego obszaru w/w krajobrazu kulturowego.

Uzasadnienie

„Bitwa pod Komarowem” z siedzibą w miejscowości Krzywystok Kolonia, reprezentowane przez Pana Prezesa Tomasza Dudka i Pana Sekretarza Roberta Kowalskiego, złożyło w dniu 11 stycznia 2024 r. dwa odrębne żądania, tj.:

- 1) wniosek o wpisanie do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego krajobrazu kulturowego pola bitwy pod Komarowem z 31 sierpnia 1920 r., oznaczonego na szkicu stanowiącym integralną część opinii eksperckiej Narodowego Instytutu Dziedzictwa z 28 września 2020 r. – działając zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (dalej: „ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami”), tj. jako właściciel nieruchomości nr id.: 062003_2.2024.126/1, stanowiącej integralną część w/w krajobrazu kulturowego, a zatem posiadający prawo do wniesienia wniosku o wpis wyłącznie w odniesieniu do nieruchomości na działce nr 126,
- 2) wniosek złożony na podstawie art. 31. §1 pkt 1 i pkt 2 ustawy z 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (dalej: Kpa) o podjęcie z urzędu postępowania w sprawie wpisu do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego krajobrazu kulturowego pola bitwy pod Komarowem z 31 sierpnia 1920 r. i dopuszczenie Stowarzyszenia „Bitwa pod Komarowem” do udziału na prawach strony w tym postępowaniu na podstawie art. 31. §1 pkt 2 Kpa, który został uzupełniony w dniu 1 lutego 2024 r. o aktualny wyciąg z Krajowego Rejestru Sądowego. W uzasadnieniu w/w wniosku doprecyzowano, że przedmiotem żądania jest „teren – krajobraz kulturowy pola bitwy pod Komarowem z 31 sierpnia 1920 roku, położony na terenie Gminy

Komarów, a oznaczony w szkicu stanowiącym integralną część opinii eksperckiej Narodowego Instytutu Dziedzictwa z 28 września 2020 r.”. Upoważnienie do złożenia wniosku w w/w zakresie przez Stowarzyszenie wynika z przepisów prawa stanowiącego, że organizacja społeczna może w sprawie dotyczącej innej osoby występować z żądaniem wszczęcia postępowania i dopuszczenia jej do udziału w postępowaniu - jeżeli jest to uzasadnione celami statutowymi tej organizacji i gdy przemawia za tym interes społeczny (art. 31. pkt 1 i pkt 2 Kpa).

W ocenie Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, tożsamość złożonych łącznie żądań Stowarzyszenia w zakresie przedmiotu i zakresu proponowanego wpisu do rejestru zabytków oraz prawo do złożenia wniosku o wpis do rejestru zabytków jako właściciel nieruchomości na terenie wnioskowanym o wpis (art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami) i organizacja społeczna (art. 31. §1 pkt 1 i pkt 2 Kpa), uzasadnia możliwość podjęcia jednego postępowania we wnioskowanej sprawie.

W uzasadnieniu wniosku złożonego w trybie art. 31. §1 pkt 1 i pkt 2 Kpa wnioskodawca wskazał cele statutowe Stowarzyszenia „Bitwa pod Komarowem”, które przemawiają za wszczęciem postępowania w sprawie wpisu do rejestru i dopuszczeniem Stowarzyszenia jako organizacji społecznej do udziału w tym postępowaniu na prawach strony. Zgodnie ze Statutem przyjętym w dniu 1 lutego 2019 r. celem Stowarzyszenia jest: pielęgnowanie tradycji Kawalerii Polskiej, utrwalanie i propagowanie historii związanej z bitwą pod Komarowem (§5. pkt 1), pielęgnowanie, utrwalanie i propagowanie historii Polski na tle historii powszechnej, w szczególności w walkach narodowo-wyzwoleńczych i historii oręża polskiego (§5. pkt 7) oraz popularyzacja dziedzictwa kulturowego ziemi komarowskiej i regionu (§5. pkt 9) – które są realizowane zgodnie z zapisem §6. pkt 5 i pkt 11 niniejszego Statutu, tj. wszelkimi środkami zgodnymi z prawem Rzeczypospolitej Polskiej, w ramach działalności pożytku publicznego, między innymi w takich dziedzinach jak: kultura, oświata, edukacja oraz poprzez: współdziałanie między innymi z władzami państwowymi w zakresie kultury i oświaty, a także prowadzenie działalności naukowej i badawczej. Wskazane powyżej zapisy dają podstawę do zainicjowania przez Stowarzyszenie czynności administracyjnych mających na celu objęcie ochroną konserwatorską terenu i krajobrazu pola bitwy pod Komarowem z 31 sierpnia 1920 r., jako cyt.: „elementu pielęgnowania i utrwalania zarówno tradycji Kawalerii Polskiej, jak też symbolu jej zwycięstwa jakim jest bitwa pod Komarowem”. W opinii Stowarzyszenia istotnym elementem popularyzacji dziedzictwa kulturowego ziemi komarowskiej i regionu, jest zachowanie i utrwalanie pamięci o ważnych wydarzeniach mających wpływ na historię Polski, jakim jest bitwa pod Komarowem i miejsce (pole) na którym się toczyła. Materialnym wyrazem dotychczasowej działalności Stowarzyszenia na rzecz ochrony i upamiętnienia tego miejsca jest między innymi opracowanie w 2014 r. *Studium wartości historyczno-kulturowych obszaru „Pola Bitwy pod Komarowem 1920”* (zespół autorski: mgr inż. arch. T. Dudek, mgr J. Czekaj, mgr K. Głuchowski, dr H. Mącik, płk dr hab. Prof. AON J. S. Tym), wskazującego potrzebę ochrony obszaru objętego opracowaniem oraz podjęcia działań mających na celu upamiętnienie i ochronę dziedzictwa bitwy pod Komarowem, a także polskiej kawalerii i artylerii konnej. Natomiast określony przez wnioskodawcę interes społeczny dotyczy przede wszystkim historii bitwy z 31 sierpnia 1920 r., jej znaczenia, skali, symboliki i dotychczasowego upamiętnienia. Bitwa pod Komarowem stoczona pomiędzy 1 Dywizją Jazdy dowodzoną przez płk. Juliusza Rómmła, a 1 Konną Armią Siemiona Budionnego została bowiem uznana za największy bój kawaleryjski XX w. oraz jedno z największych zwycięstw Jazdy Polskiej. Była domknięciem zwycięstwa bitwy warszawskiej z 15 sierpnia 1920 r., a zarazem ostatnim wielkim starciem w wojnie polsko-bolszewickiej - w obecnych granicach Polski. Jednocześnie była ostatnią w dziejach świata klasyczną bitwą kawalerii, w której pomimo zaawansowanych, jak na ówczesne czasy technik wojennych o zwycięstwie zadecydowały szarże kawaleryjskie oraz szable i lance. Bitwa została uhonorowana w 2009 r. ustanowieniem w jej dacie Święta Kawalerii Polskiej oraz odsłonięciem w 2022 r. Pomnika Chwały Kawalerii Konnej i Artylerii

Konnej na jej polu. W opinii Stowarzyszenia - historia tej bitwy, pole na którym się rozegrała i krajobraz zasługują na ochronę prawną. Powiązanie merytoryczne i faktyczne pomiędzy celami wnioskującej organizacji społecznej, a przedmiotem proponowanego wpisu do rejestru zabytków, doprowadziły do rozpoznania w 2020 r. wartości obszaru pola bitwy przez Narodowy Instytut Dziedzictwa - w efekcie którego została opracowana opinia ekspercka NID z 18 września 2020 r., znak: DSK.5111.13.2020.EP, uzupełniona w dniu 28 grudnia 2020 r (autor: E. Prusicka – st. specjalista NID PT w Lublinie). Integralną część w/w opinii stanowi załącznik graficzny, tj.: *Szkic proponowanego wpisu do rej. zabytków terenu pola bitwy pod Komarowem, przekazany 10.09.2020 r. przez Prezesa Stowarzyszenia „Bitwa pod Komarowem” mgr inż. arch. Tomasza Dudka do NID-OTL*, który został przywołany we wnioskach o wpis do rejestru zabytków złożonych w dniu 11 stycznia 2024 r. Oznaczone na tym „szkicu” granice „proponowanego terenu do objęcia ochroną konserwatorską” obejmują obszar, którego krajobraz w większości nie został zmieniony od 1920 r. Znajduje to uzasadnienie w źródłach w postaci relacji bitwy i opisów związanych z nią działań – w których przywoływany jest charakterystyczny krajobraz tego miejsca. Na tym terenie toczyły się walki o pasmo wzgórza oznaczonego kotą 255 i do dzisiaj nieprzerwanie stanowi on w większości pola uprawne, będące aktualnie własnością osób prywatnych, a w zakresie dróg - działki stanowiące własność gmin i powiatu. Akcentami zmieniającymi ten krajobraz jest w ocenie Stowarzyszenia jedynie wzniesiony w 2020 r. Pomnik Chwały Kawalerii i Artylerii Konnej na działce wnioskodawcy (dz. nr 126/1) oraz asfaltowa droga dojazdowa (niezbędna dla potrzeb rocznicowych uroczystości przy pomniku i odwiedzających to miejsce osób). Pole bitwy poprzez swój nienaruszony krajobraz było miejscem planów filmowych kawalerskich szarż jak: „Bitwa warszawska 1920”, „Sensacje XX wieku” Bogusława Wołoszańskiego, „Bramy Zadwórze”, „Pomnik trwalszy od spiżu”, a także zostało ujęte na malarskim tryptyku Jerzego Kossaka, ukazującym bitwę pod Komarowem z 31 sierpnia 1920 roku. W opinii Stowarzyszenia, przesłankami do ochrony opisywanego terenu poprzez wpis do rejestru zabytków wraz z niezbędną otuliną jest również konieczność ochrony dalszej perspektywy tego miejsca, zwłaszcza przy uwzględnieniu budowy np. farm wiatrowych, których gabaryt i proporcja zniszczyłyby w zasadniczy sposób te walory. Ponadto, cyt.: *Stowarzyszenie „Bitwa pod Komarowem” od wielu lat stoi na straży przywracania pamięci o przedmiotowej bitwie eksponując przy tym pole bitwy i jego krajobraz, podejmując w tym celu nie tylko działania o charakterze materialnym, ale również poprzez autentyczne i bezinteresowne zaangażowanie w ochronę interesu społecznego. Pole bitwy i jego krajobraz to cenny zabytek militarny, stanowiący świadectwo zdarzenia bardzo ważnego dla tożsamości Narodu Polskiego. Było to wydarzenie szczególnie ważne dla mieszkańców nie tylko Lubelszczyzny, ale i wszystkich obywateli, stanowiąc symbol zwycięskiej walki z bolszewickim najeźdźcą.*

Uznając w całości podniesioną w w/w wniosku argumentację Stowarzyszenia „Bitwa pod Komarowem” w zakresie zasadności wszczęcia postępowania w sprawie przedmiotowego wpisu do rejestru zabytków – stwierdzono, że złożone żądanie wpisu jest zgodne z celami statutowymi tego Stowarzyszenia i przemawia za nim interes społeczny rozumiany jako potrzeba ochrony krajobrazu kulturowego miejsca związanego z największym zwycięstwem kawalerii XX w. Potrzebę wszczęcia postępowania w przedmiotowej sprawie uzasadniają, wykazane przez Stowarzyszenie wartości historyczne i krajobrazowe wynikające ze związku wnioskowanego o wpis do rejestru zabytków krajobrazu kulturowego z bitwą pod Komarowem stoczoną 31 sierpnia 1920 r., a także fakt, iż jest to miejsce istotne dla tożsamości historycznej i kulturowej Lubelszczyzny, którego wartości ponadregionalne predestynują ochronę wnioskowanego obszaru w interesie społecznym. Natomiast w zaistniałej sytuacji, kiedy inicjatorem tego postępowania jest organizacja społeczna, ocena Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków dotycząca ewentualnej zasadności ochrony na podstawie wpisu do rejestru zabytków wartości tego obszaru jako krajobrazu kulturowego może nastąpić dopiero w wyniku postępowania o wpis, w którym strony tego postępowania będą miały

zapewniony czynny udział, a także na podstawie całokształtu materiału dowodowego, którego gromadzenie może nastąpić tylko po wszczęciu procedur administracyjnych w związku ze złożonym wnioskiem. Mając na uwadze powyższe – postanowiono o wszczęciu postępowania we wnioskowanej sprawie oraz o dopuszczeniu organizacji społecznej, tj. Stowarzyszenia „Bitwa pod Komarowem” do udziału w tym postępowaniu na prawach strony w odniesieniu do całego obszaru objętego tym postępowaniem – zgodnie z art. §1 pkt 1 i pkt 2 Kpa.

Wskazany w w/w wnioskach Stowarzyszenia przedmiot żądania dotyczy, „krajobrazu kulturowego pola bitwy pod Komarowem z 31 sierpnia 1920 r.”. Określony na tej podstawie zakres proponowanego wpisu dotyczy krajobrazu kulturowego w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt. 1 lit. a oraz art. 3 pkt 14 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, tj. zabytku nieruchomego o charakterze przestrzennym (obszarowym), tworzonego wskutek długotrwałych procesów i rozumianego jako *„postrzegana przez ludzi przestrzeń, zawierająca elementy przyrodnicze i wytwory cywilizacji, historycznie ukształtowana w wyniku działania czynników naturalnych i działalności człowieka”*. Krajobraz kulturowy jest, cyt.: *szczególnym rodzajem zabytku nieruchomego. Stanowi on postać przetworzonego krajobrazu, a więc tworzonego przez czynniki naturalne oraz aktywność człowieka (...). Wskazuje się również, że krajobraz kulturowy „jest zapisem historii w konkretnej przestrzeni i na jego kształt i cechy tożsamości złożyły się czynniki zarówno pierwotne, pochodne od natury, jak i wtórne, będące wynikiem działalności człowieka”. Chodzi więc o obszar, w którym „działalność ludzka zmieniła naturalną równowagę środowiska przez przetworzenie istniejących już elementów bądź wprowadzenie nowych, nie naruszających jednak równowagi między jego poszczególnymi składnikami”(...). Tym samym krajobraz kulturowy to określone, ilustrujące przeszłość, założenie przestrzenne wraz z wartościami niematerialnymi, jak nazwy miejsc, obyczaje, tradycje wszelkiego rodzaju oraz niektóre formy kompozycji krajobrazu (w tym panoramy i elementy tworzące nastrój). Tworzy „integralną strukturę przestrzenną, na którą składają się: płaszczyzny (lasy, łąki, grunty orne, zbiorniki wodne) , ciągi (rzeki, strumienie, drogi, granice), i punkty (obiekty kulturowe i przyrodnicze). Obiekty przyrodnicze stanowią więc niezbędny i dominujący element chronionej przestrzeni (...). Reprezentuje on w pierwszej kolejności wartość naukową, wyznaczająca treść interesu społecznego w jego zachowaniu. W przypadku szczególnego rodzaju krajobrazu kulturowego, jakim jest krajobraz historyczny (...) bardzo ważna jest również jego wartość historyczna i artystyczna (za: K. Zalasńska, *Konserwatorska ochrona zabytków a ochrona przyrody*, Kwartalnik prawa publicznego, R. VIII, Nr 3-4, wyd. Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, 2008). Jednocześnie, w przypadku wpisu obszarowego ochronie podlegają zewnętrzne cechy obiektów - tworzące substancję zabytkową (za: K. Zalasńska, *Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Komentarz*, wyd. C.H. Beck, Warszawa 2020). Oznacza to, że wpis do rejestru zabytków krajobrazu kulturowego ma na celu ochronę historycznych form jego zagospodarowania, rzeźby terenu (uksztaltowania) oraz pokrycia, czyli form naturalnych - przyrodniczych i kulturowych - cywilizacyjnych występujących na danym terenie, a także walorów artystycznych (estetycznych) miejsca. Zgodnie z definicją legalną z ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami - zabytkiem może być zespół nieruchomości, będących dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiących świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową – w tym w szczególności krajobraz kulturowy (art. 3 pkt 1 i pkt 14 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). W tym kontekście złożony wniosek Stowarzyszenia zasługuje na rozważenie w toku postępowania administracyjnego i ocenę pod kątem zasadności ochrony istniejącego układu wsi i pól uprawnych oraz krajobrazu historycznego tego obszaru, będącego miejscem wydarzeń z 31 sierpnia 1920 r. i ilustrującego jego przeszłość.*

Należy dodać, że złożone przez Stowarzyszenie wnioski o wpis do rejestru zabytków krajobrazu kulturowego pola bitwy pod Komarowem z 31 sierpnia 1920 r. nie zawierały niezbędnych

do prawidłowego wszczęcia postępowania kompletnych danych geodezyjnych i danych dotyczących aktualnego stanu prawnowłasnościowego nieruchomości wnioskowanych o wpis. W związku z powyższym, odpowiedź na w/w wnioski Stowarzyszenia mogła nastąpić dopiero po ustaleniu brakujących danych – na podstawie pozyskanych w drodze zamówienia od Starosty Zamojskiego materiałów geodezyjnych z dnia 26 lutego i 19 marca 2024 r. oraz aktualnych stanu wpisów we właściwych elektronicznych księgach wieczystych. Na ich podstawie ustalono również, że granice wnioskowanego o wpis krajobrazu kulturowego obejmują nieruchomości zarejestrowane w ewidencji gruntów i budynków powiatu zamojskiego jako działki położone w obrębach ewidencyjnych: Kolonia Cześniki (gm. Sitno) oraz Antoniówka Komarowska i Wolica Śniatycka (gm. Komarów Osada), które zostały przywołane w sentencji niniejszego postanowienia.

Postępowanie w przedmiotowej sprawie wpisu wszczęto w odniesieniu do 463 nieruchomości oraz 169 stron postępowania wskazanych w załączonym wykazie. Mając na uwadze obowiązujące *Wytyczne Generalnego Konserwatora Zabytków dotyczące prowadzenia postępowań administracyjnych w sprawie wpisywania zabytków do rejestru zabytków* (pismo Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 28 listopada 2023 r., znak: DOZ-OAiK.6521.12.2023.ML/UB) oraz znaczącą ilość stron w tym postępowaniu - doręczanie kolejnych pism procesowych Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w sprawach podejmowanych czynności LWKZ, a także kończącej to postępowanie decyzji administracyjnej – będzie dokonywane w toku niniejszego postępowania zgodnie z art. 49a Kpa, tj. w formie publicznego obwieszczenia (art. 49. §1 Kpa i §2 Kpa). W związku z powyższym wszelkie informacje urzędowe w tej sprawie będą udostępniane w Biuletynie Informacji Publicznej Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Lublinie (adres strony: <https://wkz.lublin.pl/> lub <http://wosoz.bip.mbnet.pl/> - zakładka „Zawiadomienia”) oraz przekazywane do upublicznienia na stronach BIP: Starostwa Powiatowego w Zamościu, Urzędu Gminy Sitno, Urzędu Gminy Komarów Osada.

Postanowiono jak w sentencji.

Pouczenie

1. Na podstawie art. 141 § 1 i art. 142 Kpa, na niniejsze postanowienie nie służy zażalenie, a strona może je zaskarżyć tylko w odwołaniu od decyzji kończącej postępowanie.
2. **Na podstawie art. 10a ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, od dnia wszczęcia postępowania w sprawie wpisu zabytku do rejestru do dnia, w którym decyzja w tej sprawie stanie się ostateczna, przy zabytku, którego dotyczy postępowanie, zabrania się prowadzenia robót budowlanych i podejmowania innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku. Powyższy zakaz dotyczy także robót budowlanych objętych pozwoleniem na budowę albo zgłoszeniem, a także działań określonych w innej decyzji pozwalającej na ich prowadzenie.**
3. Zgodnie z art. 108 ust. 1 ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, kto niszczy lub uszkadza zabytek, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.
4. Zgodnie z art. 10 § 1 Kpa strony mogą zapoznać się z aktami sprawy, uzyskiwać wyjaśnienia, składać wnioski i uwagi, co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań.
5. Zgodnie z przepisem art. 73 § 1 Kpa – strony mają prawo wglądu w akta sprawy, sporządzania z nich notatek, kopii lub odpisów. Prawo to przysługuje również po zakończeniu postępowania administracyjnego w sprawie wpisu do rejestru zabytków. Natomiast zgodnie z art. 73 § 1a Kpa – powyższe czynności dokonywane są w lokalu organu administracji publicznej, w obecności pracownika tego organu.
6. Zgodnie z art. 41. § 1 Kpa, w toku postępowania strony oraz ich przedstawiciele i pełnomocnicy mają obowiązek zawiadomić organ administracji publicznej o każdej zmianie swojego adresu.

W myśl art. 41. §2 Kpa w razie zaniedbania w/w obowiązku doręczenie pisma pod dotychczasowym adresem ma skutek prawny.

7. Z uwagi na zakres stron w przedmiotowym postępowaniu i ilość nieruchomości których ono dotyczy - w celu właściwej wysyłki korespondencji zwrotnej w sprawie ewentualnie składanych żądań, wyjaśnień i uwag stron w zakresie przedmiotowego postępowania – zobowiązuje się strony do wskazywania we wnioskach kompletnych danych adresowych, wraz z podaniem nr ewidencyjnego działki/ działek, których dotyczy ten wniosek.

Lubelski Wojewódzki
Konserwator Zabytków
dr Dariusz Kopciowski

Załączniki:

- 1) Kopia szkicu stanowiącego integralną część opinii eksperckiej Narodowego Instytutu Dziedzictwa z 28 września 2020 r., znak: DSK.5111.13.2020.EP - na którym oznaczono obszar nieruchomości proponowanych do wpisu do rejestru zabytków i objętych niniejszym postępowaniem.
- 2) Pouczenie o skutkach wpisu do rejestru zabytków nieruchomości krajoznawczo-kulturowych.
- 3) Klauzula informacyjna o przetwarzaniu danych osobowych.
- 4) Wykaz adresatów postanowienia.

Otrzymują:

- 1) Stowarzyszenie „Bitwa pod Komarowem”, Krzywostok Kolonia 15, 22-435 Komarów-Osada
- 2) Gmina Komarów Osada, ul. Rynek 15, 22-435 Komarów Osada
- 3) Gmina Sitno, Sitno 73, 22-424 Sitno
- 4) Skarb Państwa - Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa O/T w Lublinie, ul. Karłowicza 4, 20-027 Lublin
- 5) Skarb Państwa - Zarząd Dróg Powiatowych w Zamościu, ul. Szczepkowska 69, 22-400 Zamość
- 6) Skarb Państwa - Starosta Powiatu Zamojskiego, ul. Przemysłowa 4, 22-400 Zamość
- 7) Powiat Zamojski – Zarząd Powiatu Zamojskiego, ul. Przemysłowa 4, 22-400 Zamość
- 8) Wspólnota Gruntowa Wsi Antoniówka - Sołtys wsi Antoniówka - p. Justyna Antos, Antoniówka 22A, 22-435 Komarów Osada
- 9) VEGGIEFRESH Sp. z o.o., Sucha Wola 30, 37-630 Oleszyce
- 10) pozostałe strony będące osobami prywatnymi – otrzymują wg załączonego wykazu
- 11) a/a

Do wiadomości:

- 1) Delegatura WUOZ w Zamościu, ul. Staszica 29; 22-400 Zamość
- 2) CONSULTING Sp. z o.o., Szaflary, Osiedle Nowe 20, 34-424 Szaflary

OPRACOWAŁ: MGR INŻ. ARCH. TOMASZ DUDEK

Il. 1. Szkic proponowanego do wpisu do rej. zabytków terenu pola bitwy pod Komarowem, przekazany 10.09.2020 r. Prezesa Stowarzyszenia „Bitwa pod Komarowem” mgr inż. arch. Tomasza Dudka do NID-OTL